

AKO ZASIAŤ RAST V SLOVENSKOM POĽNOHOSPODÁRSTVE

Jarmila Halgašová, tímlíderka SaS pre
pôdohospodárstvo

AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR V SR – PRIORITA?

Kde sme?

Produkcia poľnohospodárskych plodín (index, 2004 = 100)

	1989	2004	2015
Obilniny	112	100	100
Strukoviny	253	100	71
Zemiaky	195	100	38
Cukrová repa	117	100	75
Čerstvá zelenina	352	100	48
Hrozno	203	100	89
Ovocie	-	100	97 (2011)

AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR V SR – PRIORITA?

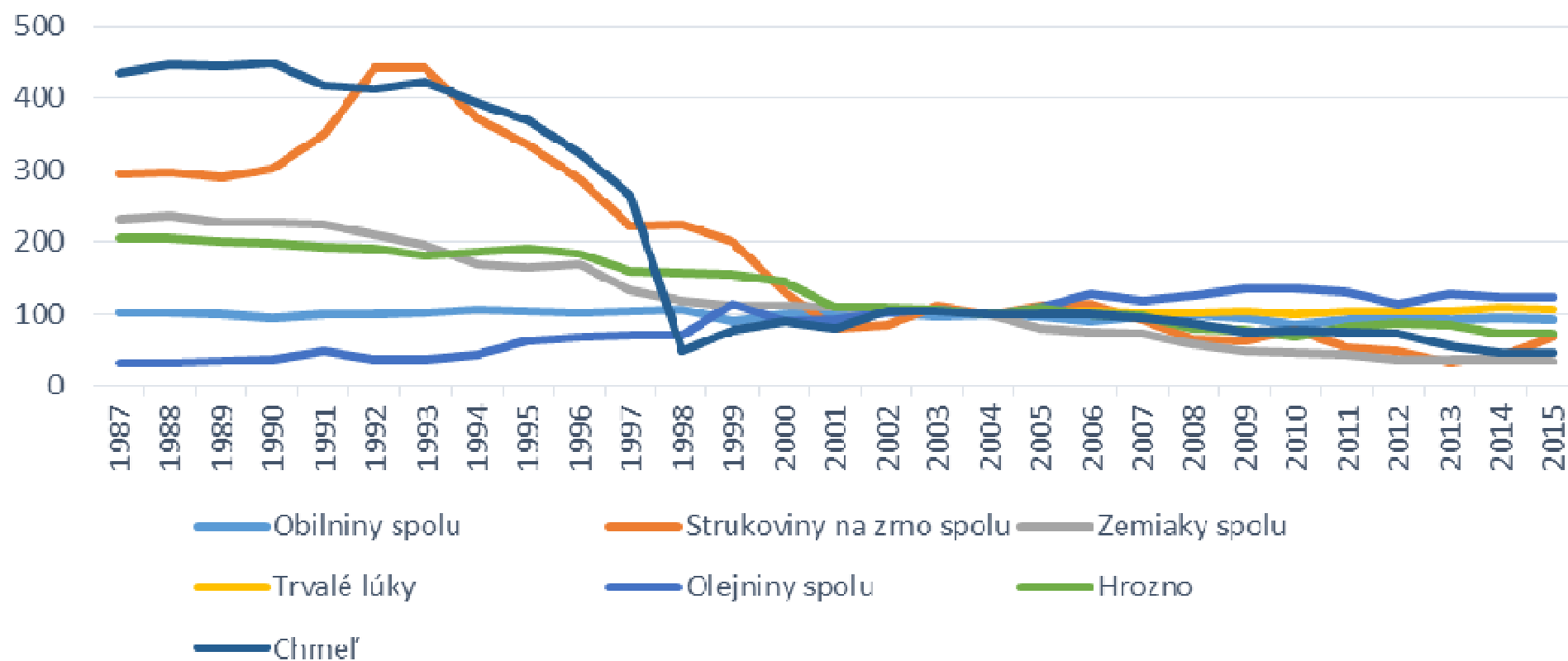

Živočíšna produkcia (index, 2004 = 100)

	1989	2004	2015
Ošípané	236	100	55
Hovädzí dobytok	300	100	85
Ovce	193	100	119
Hydina	121	100	94
Kravske mlieko	191	100	89
Slepačie vajcia	174	100	106

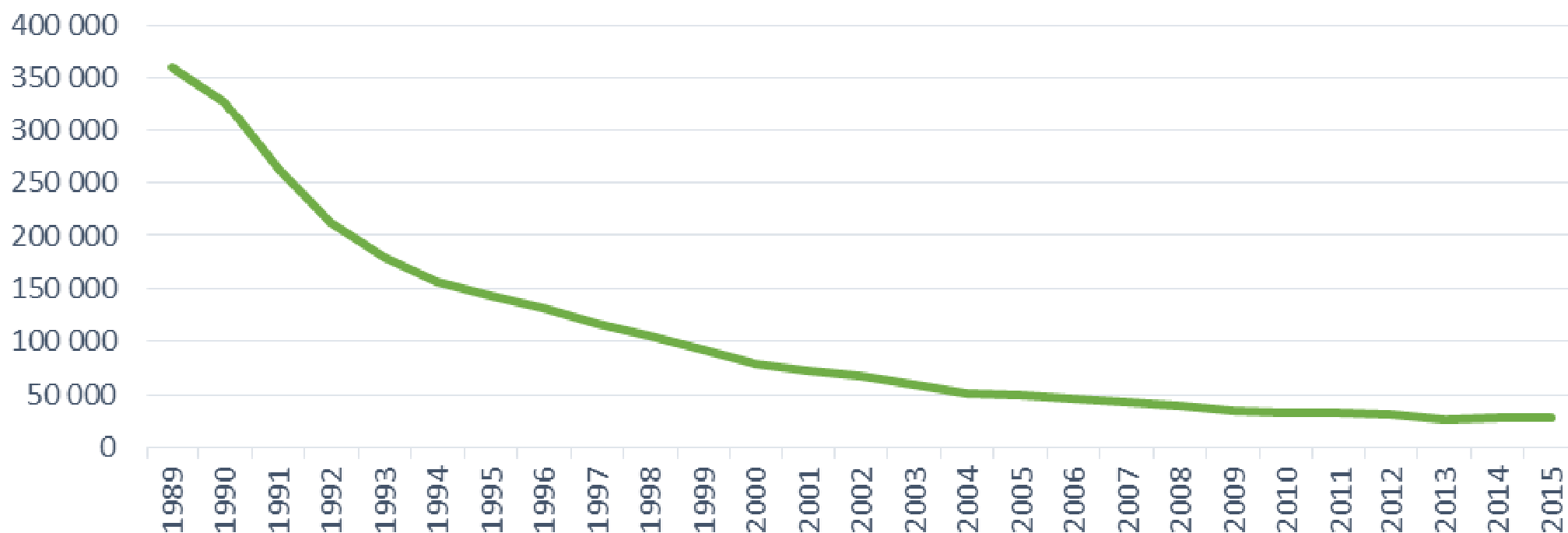
AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR V SR – PRIORITA?

OBHOSPODAROVANÁ PLOCHA (index)

AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR V SR – PRIORITA?

POĽNOHOSPODÁRSTVO - ZAMESTNANOSŤ (20+)

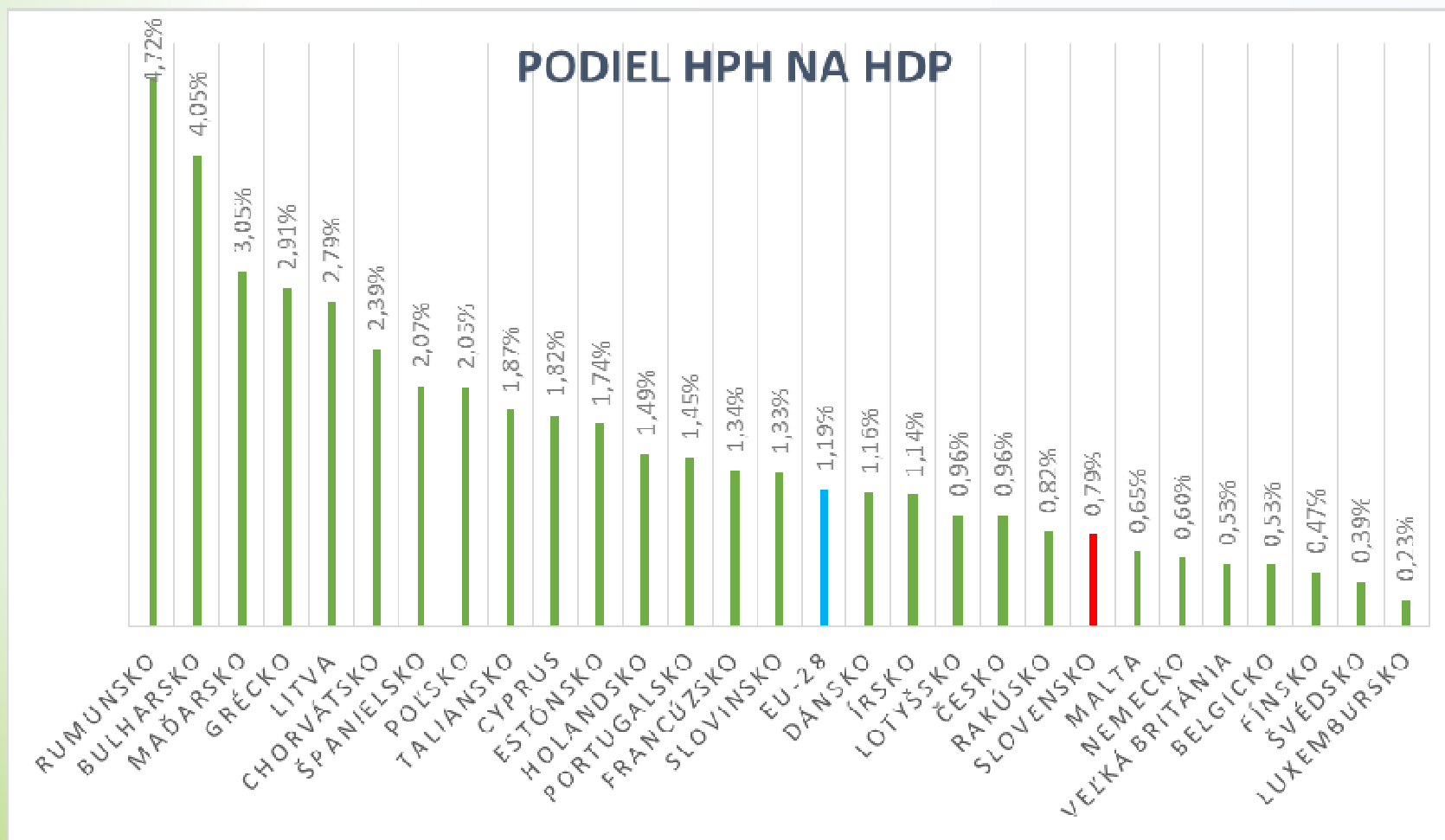

AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR V SR – PRIORITA?

HRUBÁ PRIDANÁ HODNOTA €/HA

AGROPOTRAVINÁRSKY SEKTOR V SR – PRIORITA?

KDE SÚ NAJVÄČŠIE REZERVY?

- Duálna štruktúra výroby
 - 82 % podnikov obhospodaruje 5 % pôdy
 - 18 % podnikov obhospodaruje 95 % pôdy
- Vysoký podiel prenajatej pôdy – cca 90 % v nájme
- Nízke hektárové úrody, nízka intenzita chovov hospodárskych zvierat v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ

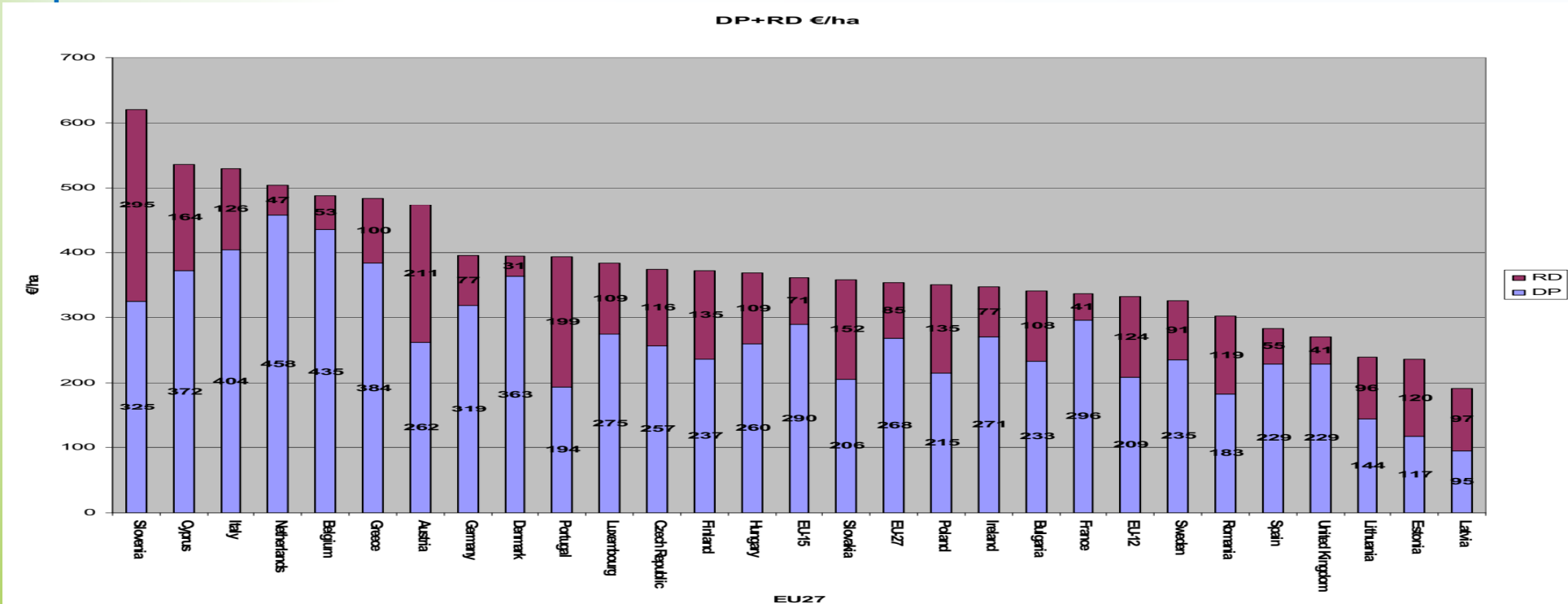
UKAZOVATELE PODNIKATEĽSKEJ ŠTRUKTÚRY POĽNOHOSPODÁRSTVA VO VYBRANÝCH KRAJINÁCH EÚ

Krajina	Podiel podnikov FO na celkovej počte podnikov (%)	Podiel vlastnej pôdy na celkovej výmere poľnohosp. podniku (%)	Podiel rodinných pracovníkov na celkovej počte AWU (%)	Priemerná výmera p.p. pripadajúca na 1 podnik (ha)		
				podniky celkom	z toho nad 100 ha	Triedy*
SR	97,0	14,63**	28,1	119,3	1215**	4
ČR	89,3	16,2	22,1	134,6	727,5	4
Dánsko	97,9	70,7	61,2	60,0	199,1	3
Nemecko	93,2	36,7	68,3	48,4	276,9	2
Holandsko	93,0	58,6	60,8	24,9	154,3	1
Rakúsko	97,5	66,4	88,8	19,7	213,4	1

KDE NÁS TLAČÍ TOPÁNKA?

Všetci doterajší politickí nominanti – ministri, aj stavovské organizácie neustále opakujú ako mantru nízku konkurencieschopnosť domácej prvovýroby v dôsledku nižších súm priamych platieb v porovnaní s vyspelými krajinami EÚ. Dotácie treba dorovnať, ale aj stop korupcii.

KDE NÁS TLAČÍ TOPÁNKA?

Uprednostňovanie veľkých podnikov prináša vidieku viac negatív ako pozitív

- V celom systéme agro-dotácií je dlhodobo veľmi negatívnou črtou politický tlak podporovaný zo strany SPPK a agro-lobistov zväčša z radov najväčších vlastníkov/nájomcov poľnohospodárskej pôdy.
- Za súčasných štrukturálnych podmienok prvovýroby, ktorá vznikla dlhodobým uprednostňovaním záujmov veľkých podnikov bez stanovenia cieľov v oblasti špecializácie, diverzifikácie, integrácie a napokon aj vyššej pridanej hodnoty, zvýšenie priamych platieb na plochu v žiadnom prípade nepredstavuje záruku oživenia poľnohospodárstva a zvýšenia záujmu napr. aj mladšej generácie.
- V r. 2013 MPRV SR presunulo 18,3 % z rozpočtu platieb II. piliera (PRV) na I. pilier (PP) na plochu, čím de facto najviac potešilo a podporilo podniky s najväčšími výmerami pôdy a s minimálnou špecializáciou a zamestnanosťou.

KDE NÁS TLAČÍ TOPÁNKA?

(Ne) Transparentnosť a klientelizmus

Veľmi slabým článkom najmä systému projektových podpôr sú procesy stanovenia výberových kritérií, v ktorých úplne absentuje odbornosť a previazanosť na schválené koncepčné a strategické dokumenty. Záverečná správa NKÚ z kontroly realizácie výziev a vyzvaní programového obdobia 2014 – 2020, ktorá o. i. uvádza nasledovné zásadné nedostatky a kontrolné zistenia odstúpila na ďalšie konanie Generálnej prokuratúry SR:

- žiadny manuál pre odborných hodnotiteľov;
- subjektívne postavené hodnotenie žiadostí o nenávratný finančný príspevok;
- nestanovené základné podmienky z hľadiska vzdelania a praxe odborných hodnotiteľov;
- nezabezpečené školenia pre odborných hodnotiteľov;
- žiadny kontrolný mechanizmus procesu schvaľovania žiadostí o nenávratný finančný príspevok;
- nevypracovaný postup „Hodnoty za peniaze“ v procese schvaľovania, aby sa zamedzilo nehospodárnym projektom.

KDE NÁS TLAČÍ TOPÁNKA?

Potreba zvýšiť kvalitu koncepčnej a riadiacej práce administratívy rezortu pôdohospodárstva, ktorá zlyháva na všetkých úsekoch riadenia.

- Prejaví sa napr. na zlepšenej koordinácii a zapojení rezortnej vedecko-výskumnej sféry, vo vyššej kvalite programovania a zacielenia pomoci poľnohospodárom, potravinárom a lesníkom, pri uplatnení širších princípov partnerstva a transparentnosti pri stanovení rozvojových potrieb rezortu a ich financovaní. Aby deklarované politické tézy a priority aj v praxi harmonizovali s dobre prepracovaným systémom intervencie a adekvátne alokovanými sumami finančných prostriedkov (EU a SR).
- Vysoko žiaduca je podpora inovatívneho prístupu podnikateľských subjektov, k čomu by malo slúžiť kvalitné odborné poradenstvo, projekty podpory spolupráce, lepšie integrovaný pôdohospodársky výskum so silnou väzbou na poradenstvo a prax.

KDE NÁS TLAČÍ TOPÁNKA?

Zrýchlenie procesov vysporiadania vlastníckych práv a scelovania pôdy

- V kontexte EU-fondov v SR je všadeprítomný oportunizmus a účelovo tvorené korupčné mechanizmy, a to aj pri projektovaní a realizácii pozemkových úprav, ktoré sú dlhodobo neefektívne a finančne neudržateľné, metodicky a časovo prehnane náročné. Metodika PPU vychádza z odporúčaní komory geodetov, ktorej členovia sú zároveň spriaznení s dodávateľskými geodetickými firmami – jedinými zhotoviteľmi PPU, čo je evidentný konflikt záujmov.
- Dlhoročne sa uplatňuje systém PÚ, ktorý je účelovo vystavaný pre tieto firmy, ktoré nemajú v danej oblasti konkurenciu, ani odborného oponenta, stanovujú si vlastné projektové etapy, výkony a ceny. Ide o pomerne lukratívny biznis model a firmy sa ho snažia naťahovať na čo najdlhšie obdobie. Pre nálezy UVO v r. 2012 EK pozastavila SR platby za PR 2007-2013, MPRV SR vtedy na upokojenie situácie odvolalo riaditeľa odboru PU, ale procesy sa odvtedy príliš nezmenili.
- Procesy sú neúmerne administratívne a finančne náročné, je potrebné inovovať metodické postupy, napr. s využitím prepojení na LPIS a GIS vrstvy operátu, stanoviť max. ceny za realizáciu jednotlivých etáp PPU a pod. (od r. 2002 do konca r. 2012 sa len v rámci programov MPRV SR bez prostriedkov ÚGKK SR na ROEP preinvestovalo 135,3 mil. EUR na PPU (662 zmlúv), ktorými sa scelilo vlastníctvo iba na cca 10% výmery pôdy, ktorá vyžaduje konsolidáciu.

KDE NÁS TLAČÍ TOPÁNKA?

Potenciál produkcie biomasy

- je najdôležitejšou funkciou pôdy s výrazným ekonomickým a eko-sociálnym dopadom na rozvoj spoločnosti.
- Cielenými opatreniami treba priebežne podporovať zvyšovanie produkčného potenciálu pôdy a bojovať proti postupujúcej degradácii pôd (erózia, zhutnenie, deficit živín, strata humusu, acidifikácie) a dopadom klimatickej zmeny (deficit vody v pôde) podporou vodo-zadržných opatrení a stavieb v poľnohospodárskej a lesnej krajine, napr. aj na ostatnej pôde (mimo LPIS cca 350 000 ha), resp. vhodnými intervenciami podporiť jej rekultiváciu a postupné prinavrátenie do LPIS.

ĎALŠIE DÔLEŽITÉ ZRNKÁ NA SIATIE RASTU

- Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva – apolitická a v dlhodobom výhľade.
- Spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020 v podmienkach SR by mala byť súčasťou koncepcie.
- Pozemkové úpravy – absolútna priorita (z cca 3 600 k.ú. len cca 430 k.ú.).
- SPF – spravuje cca 400 – 450 tisíc ha pôdy. Je potrebné stransparentniť jej pridelovanie. Nie sú upokojení reštituenti. Pôdu treba transparentne rozdeliť a SPF zrušiť.
- Približne 300 tisíc ha poľnohospodárskej pôdy je znehodnotená náletmi – je potrebné ju skultivovať a opäť zaradiť do LPIS systému.
- Podnikateľské prostredie – znížiť daňové a odvodové zaťaženie, ceny energií, jednotná sadzba DPH na zníženej úrovni (20 % mala byť len dočasné opatrenie)
- Podpora spracovania poľnohospodárskych surovín na Slovensku

ĎAKUJEM ZA POZORNOST
halgasova.jarmila@gmail.com